

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput III. Ingens humanæ rationis defectus, tertiò demonstratur,
palpabiliter ostendendo, quàm insufficiens & erratica sit circa Deum &
divina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

quàm ego; ut perspicuè ibidem demonstratum est. Igitur nullum est in homine principium necessariò verum, in opinione Aristotelis. Nihil igitur firmum in tota Philosophia illius, nisi corrigatur. Ecce quomodò (cum humana sua ratione tam præcellenti) cæcutit Philosophorum maximus.

CAPUT III.

Ingens humana rationis defectus, tertio demonstratur, palpabiliter ostendendo, quàm insufficientis & erratica sit circa Deum & divina.

- 29 **Q**uòd si minimis & obviis in rebus adeò pateat cæcitas, defectuositas, & fallibilitas humanae rationis, doctrinaque in ea sola fundata; inde à fortiori concluditur ingens cæcitas, defectuositas, erraticaque fallibilitas ipsius circa Deum, ac divina; vehementerque proinde decipi humanae rationis exaltatores, qui Theologicas veritates ad ipsius penè solius stateram appendunt, sacrasque de iis auctoritates ad præscriptum ejusdem inflectunt.
- 30 Ingens quippe defectus & insufficientia rationis humanae Theologicis ac divinis in rebus palpabiliter ostenditur, 1°. Quia solemnè est principium, ab omnibus, ipsis quoque Gentilibus receptum, quòd humana ratio se habeat ad Deum & divina, sicut noctua ad solem, ut tradunt Plato, Pythagoras, Aristoteles 2. Metaphys. Trismegistus, & alii humanae sapientiae Principes, apud Cyrillum nostrum Alexandr. l. 2. contra Julianum. Manifesta verò est debilitas & defectuositas noctuae ad cognoscendum solem.
- 31 2°. Eandem defectuositatem evidenter demonstrat infinita Dei elevatio ac distantia à mente nostra, præsensque incapacitas nostra ad Deum aliter cognoscendum, quàm per species imagineque creaturarum, quibus infinitè dissimilis est.
- 32 Eandem manifestat experientia innumerabilium errorum, in quos sædè prolapsi sunt Philosophi Gentiles, quotquot Deum ac divina solà humanà ratione investigarunt. Humana quippe ratio, cui nimium creduli fuerunt, ipsis imprimis persuasit, se à seipsis, non à Deo, esse sapientes & bonos, etiam illis qui non negarunt se à Deo, non à seipsis factos homines. „ Virtutem „ (ait Romanus Orator ac Philosophus, communi Philosophorum Ethnicorum nomine) „ nemo unquam à Deo acceptam retulit. Propter virtutem enim jure laudamur, & in virtute rectè gloriamur. Quod non contingeret, si id à Deo donum non à nobis haberemus. „ L. 3. de natura Deor. & infra. „ Judicium hoc omnium mortalium est, fortunam à Deo petendam, à seipso sumentem esse sapientiam. „ Consonat præstantissimus Græcorum Orator ac Philosophus Isocrates: „ quod à Deo datur, esse bonam fortunam; quod à nobis ipsis, bonum consi-

Tom. I.

lium. „ Similiter Horatius moralis Poëta epist. ad Lollium.

Sed satis est orare Jovem, qui donat & au-

fert;

Det vitam, det opes; æquum mi animum ipse parabo.

Deinde Aristoteles, quo nullus amplius fedit ingenio suo, nullus ratione & ingenio plus valuit, nullus Majorum auctoritatè minori in pretio habuit, nullus etiam, divinis in rebus, tam turpiter erravit, ut n. 19. vidimus. Quid de ipso, aliisque Philosophis dicam, qui plus quàm decem sæculis Christum præcessere? Ut omnes agnosceremus, quàm defectuosa & insufficientis sit ratio purè humana, ad Deum & divina cognoscenda, nisi accedat doctrina divina; Dei providentià factum est ut ingeniosissimi, acutissimi, subtilissimique Philosophi, assiduo improboque labore in divinis explorandis defudarent. Quàm parùm verò profecerint, testis est Tullius l. 1. de nat. Deor. dicens: „ De natura Deorum tam variae sunt doctissimorum hominum, tamque discrepantes sententiæ, ut magno argumento esse debeat, causam, id est, principium Philosophiæ esse nescientiam, prudenterque Academicos à rebus incertis assensionem cohibuisse. „ Qui deinde, expositis pugnantibus Philosophorum placitis, Deos ac providentiã ponentium & negantium, aliisque pluribus, nec parvis disceptans, de figura, loco, sedibus, actione, & otio Deorum, subdit: „ quorum opinionès, cum tam variae sint, tamque inter se dissidentes; alterum profectò fieri potest, ut earum nulla; alterum certè non potest, ut plus una vera sit. „ Refutatisque omnibus, tandem acutissimus ipse prudenti simulque satius existimavit academizare, quàm in tanta incertitudine aliquid definire.

En palpabilis demonstratio deficientis rationis summorum ingeniorum post tam improbum tot sæculorum studium. Eant igitur profusi humanae rationis adoratores, humanamque rationem extollant, ut lubet. Dimittendi quippe sunt, ut desipiant, si tam palpabili exemplo proficere nolint ut sapiant.

Nec dicant, à nobis ipsis to. 1°. dist. 2. ratione naturali demonstratam Dei existentiam, probatumque, quòd notitia Dei insita sit hominibus cum natura ipsa. Quamvis enim ita sit, ipsa tamen humana ratio, sibi relicta, contra illam ipsam Dei existentiam, sic demonstratam, sic per se quodammodo notam, mox ex adverso tot suscitatur lites, totque & tam difficiles quæstiones, ut iis implicata secum ipsa pugnet, nec exitum inveniret, nisi fides succurreret, ipsaque humana ratio, caelesti fulciretur corrigereturque magisterio.

Et idèd S. Thomas 2. 2. q. 2. a. 4. docet necessarium esse credere, non solum ea quæ sunt supra rationem, sed etiam ea quæ per rationem cognosci possunt. Et ad 1. quòd investigatio naturalis rationis non sufficit humano generi ad cognitionem divinarum, etiam quæ ratione naturali ostendi possunt. Cujus rationem triplicem assi-

E 2

gnat in corpore, quarum tertia est, ut sequitur: ratio enim humana, in rebus divinis, est multum deficiens. Cujus signum est, quia Philosophi de rebus humanis naturali investigatione perscrutantes, in multis erraverunt, & sibi ipsis contraria scripserunt. Ut ergo esset indubitata, & certa cognitio apud homines de Deo, oportuit quod divina in eis per modum fidei traderentur, &c.

37 Enimvero si quis contra Dei existentiam objiciat: Si Deus est infinite perfectus: est immutabilis & liber. Sed non est immutabilis & liber. Si enim liber: sua ei volitio adesse potest & abesse. Velle autem Dei, utpote Deus ipse, a Deo abesse non potest. Si autem immutabilis: non potuit non esse quod est. Non potuit ergo non esse volens v. g. creare mundum, nec proinde in hoc volendo esse liber.

Si hoc (inquam) quis objiciat: humana ratio implicatur; nec certum invenit exitum, nisi dicendo: ratione quidem naturali, Dei existentiam demonstrari; sed objecta, quae per rationem ex adverso fiunt, non posse sola ratione naturali certo dissolvi, sed ad id opus esse adminiculo fidei.

38 Nihil enim rationi tam consonum, quam hominem, sibi relictum, agnoscere suam ad divina exploranda, & inoffenso pede expedienda insufficientiam, uti n. 30. 31. & 32. demonstratum est. Par ergo est ut de divinis a Deo ipso instruamur, demonstrataque per humanam rationem existentia Dei, Deum de caetero audiamus, ne quassati difficultate questionum, ex adverso occurrentium, impellamur in scopulos eorum, vel in dubitationem de ipsamet re demonstrata inducamur.

39 Quia tamen fides non probet res creditas, sed credat, est tamen rector & moderatrix humanae rationis, ne impingat in scopulos erroris, certificando de principiis cavendis, deque veritatibus contrariis. De quibus humana mens certificata, cavet errores, nec difficultatibus in illos ducentibus cedit, sed solutiones & exitus quaerit & invenit, alias non inventura.

40 Atque hinc innotescit non modicum fieri adminiculum ad scientiam, firmando intellectum, ne se, per objectas difficultates, a rebus scitis retrahi patiat; quas utique difficultates fides certificat non esse nisi apparentes, illusorias & sophisticas. Quod non intelligeremus, nisi crederemus; propter quod Itai. 7. dicitur: *Nisi crederetis, non intelligeretis.*

41 Ista etiam causa est, ob quam Christiani Doctores de rebus divinis certissime, subtilissime, consequentissime, profundissime, subtilissimeque philosophantur, de illis etiam, in quibus acutissimi Gentilium, tamen non impares ingenio, cum omni acumine rationis suae humanae, defecerunt. Et quid dico? ista eadem causa est, ob quam nullus Philosophorum Gentilium, ne divinus quidem Plato, nec Peripateticorum Princeps, dignus est, qui cum minimo Christianorum Doctore compareretur in philosophando de Deo, divinitate

attributis, de unitate, simplicitate, cognoscibilitate, scientia, providentia, libertate, potentia, infinitudineque Dei, necnon de ultimo hominis fine, ac mediis ad illum conducentibus, ita ut Augustinus serm. 187. de tempore, merito exclamet: *O Christiane! qui tibi videris nihil scire... considera, quantum super istos habeas scientiam.*

Nec tamen in Doctoribus Christianis scientia provenit ex viribus & acumine solius rationis humanae, sed ex concursu fidei, conjunctioneque doctrinae divinae cum illa, ut manifestum facit experientia. Quippe ubi ratio humana sola fuit (ut in Sapientibus Gentilitatis, quos Christiani nec ingenii acumine, nec rationis naturalis vigore praecellunt) defectum suum insufficientiamque prodidit.

Ampliusque manifestatur ex eo quod, in sola humana ratione sistendo, absque ullo fidei praesidio, moraliter impossibile foret hominem non errare, circa divinam providentiam, justitiam, sanctitatem, &c. Quamvis enim ratione naturali divina illa attributa demonstrantur; tot nihilominus, tantaeque hominibus in sola ratione sistens occurrunt seque ingerunt ex adverso difficultates, ut iis expediendis impar esset humana ratio, sine doctrinae divinae subsidio.

Etenim occurrunt imprimis continuae probiorum humiliationes, afflictiones, cruciatus, usque ad immanissimam mortem; pessimorum econtra prosperitates, tyannorum exaltationes, innocentium oppressiones, nocentium liberationes, &c. ex quibus humana ratio, sibi relicta, cum Aethis, Epicureis & Manicheis concluderet, vel Deo curam non esse de hominibus, vel Deum non esse justum.

Nec difficultatem evacuat demonstrata per rationem naturalem immortalitas animae, tum quia (teste S. Thoma) non de facili, sed difficulter sustinetur immortalitas animae, si resurrectio mortuorum non est: hanc autem ratio naturalis non demonstrat. Tum quia, si Deo cura est de hominibus, justitiam servare debet hominibus, non solis animabus, cum hominum alii pii sint, alii impii, quorum isti prosperantur in presenti saeculo, illi affliguntur. Hoc autem in presenti vita non apparet: futuram vero hominum vitam, ratio naturalis non assequitur. Immo principii loco Philosophi naturales dixerunt, "A privatione ad habitum non datur recursus."

Occurrit deinde magna naturae humanae inordinatio, quam omnes experimur, inclinatio utique major in vicia, quam in virtutes, in contraria fini, quam in finem, ad quem homo ordinatur; tanta quoque appetitus sensitivi rebellio adversus rationem, ut ratio quae, secundum naturae ordinem, dominari debet, velut nobilior ignobiliori, penè ut captiva inferviat. Occurrit denique tanta peccandi necessitas, ut non magis in mundo sit, qui non peccet (quantum humanitas cognoscitur) quam ignis qui non comburat. Hinc rursus contra

divinam providentiam, bonitatem & sanctitatem arguitur sic: Si Deus Author est hominum, naturæ Author est humanæ. Naturæ verò tam inordinatæ Author esse non potest Deus bonus, & sanctus, nec necessitatis peccandi Author esse potest, qui nequit Author esse peccatorum. Vel ergo Deus non est Author & Provisor hominum, vel non est bonus & sanctus.

47 Quid ad hæc humana ratio sibi relicta? tentare & suggerere aliquid poterit, non exitum certum invenire, ut patet, tum ex eo quòd nullus hominum, quibus doctrina revelata non illuxit, certum exitum invenire poterit. Tum ex eo quòd nec nos certum invenimus exitum, nisi ope duplicis doctrinæ relevatæ, quæ ex una parte certificat nos de mortuorum resurrectione, vitæque hominum sempiternæ; ex alia parte certificat nos de originali peccato, sine quo non fuissent miseriæ illæ, illæ inordinationes, illæ peccandi necessitates. Sic itaque divinam salvamus providentiam, justitiam, bonitatem, sanctitatem, ut eam solâ humanâ ratione non demonstremus perfectè, & sufficienter ad certam argumentorum omnium in contrarium solutionem, sed imperfectè duntaxat, ac secundùm quid.

CAPUT IV.

Quarta demonstratio ejusdem defectus, ex eo quòd humana ratio, sibi relicta, prorsus insufficientis sit ad aliquid certò statuendum de fine hominis.

48 Post Dei cognitionem, nihil est scitu dignius, nihil homini tam necessarium, quàm finis hominis, utpotè, qui primum est movens, quo cessante, omnes humanos motus cessare necesse est. Hunc finem quamvis omnes inuito appetitu prosequamur; ad eum nihilominus cognoscendum, imparem humanam rationem esse, demonstrat omnium experientia Gentilium Philosophorum, in quibus sola ipsa fuit, non fide adminiculata, prout in nobis. De humanæ quippe rationis viribus, melius judicare non possumus, quàm per experientiam Sapientum omnium, in quibus ipsa sola fuit. Omnes verò Sapientes illi, tamen in nullo magis explicuerint omnes acutissimi ingenii sui, suæque rationis, differationis ac Philosophiæ nervos, quàm in investigando fine hominis; omnes nihilominus, tam Academici quàm Stoici, Aristotelici, Pythagorici, Epicurei, circa eundem finem in tantum delirarunt, ut hominis finem, ac beatitudinem in hac vita collocarint. Alii quidem in virtutibus, ut Stoici, consequenter asserentes virum probum esse beatum, etiam in aculeo. Alii in voluptatibus, & bonis sensibilibus, ut Epicurei. Alii in cognitione animi præstantissima, cum corporeis bonis conjuncta, ut Aristoteles.

49 Nec eorum quispiam assequi potuit, quomodo post mortem homo posset esse beatum. Immo

omnes usque adeò insipientes facti sunt, ut contra omnem rationem conjunctim asseruerint hæc duo: utique beatitudinem hominis in hac vita consistere; ac nihilominus, etiam sapientissimos, posse, illata sibi morte, ab hujus vitæ malis sese liberare. Quòd si fuerint apud ipsos poëticae narrationes de præmiis ac suppliciis alterius vitæ, fabularum fermè in loco ac pretio fuerunt. Usque adeò viri humanitè sapientissimi, tanto tempore delirarunt, Deo per factum tam evidens demonstrante, quid natura, quid ratio humana sibi relicta valerent.

Præter experientiam illam palpabilem, eundem rationis defectum demonstrat ratio duplex. Prima, quia S. Thomas 1. 2. q. 5. a. 8. ostendit, finem, seu beatitudinem hominis, alium non esse nisi Deum intuitivè visum: utpote quo solo satiari quietarique potest appetitus hominis. Intuitivam verò Dei visionem humana ratio non assequitur. Nec enim in cor hominis ascendit.

Secunda ratio, eaque patentior, est, quia hæc, non animæ solius, sed totius hominis finis inquiritur. Homo verò in hac misera vita nequit esse beatus. Beatitudinem autem hominis, in altera vita, non assequitur ratio purè humana: cum resurrectio mortuorum (sine qua homo post mortem non est homo) solâ fide sit nota. Impar est igitur ratio purè humana, ad finem hominis cognoscendum.

CAPUT V.

Demonstratur ingens defectus, insufficientiaque rationis humana, ad aeternandum de mediis, seu moribus, quibus ad finem illum pervenitur.

Demonstratur (inquam) experientiæ & ratione. Nec solum experientiæ Gentilium Philosophorum, sed & Christianorum, sicut & eorum qui legem scriptam præcesserunt. Ut enim rationis humanæ, divino magisterio destitutæ, defectum insufficientiamque patefaceret Deus, duobus annorum millibus, dereliquit homines absque doctrina legis, tempore legis natura, in quo dum in errores inciderunt, convicta est eorum superbia de defectu scientiæ, inquit S. Thomas lect. 7. in c. 3. ad Galatas.

De Gentilibus quid dicam? ipsimet eorum Procures, dum solo humanæ rationis ductu demoralibus philosophati sunt, tam crasse erraverunt, ut de Socrate Aristoteles 2. politic. 4. testetur, mulieres ac proles fecisse communes. Idipsum de Platone testatur Laërtius 1. 3. c. 20. ubi ipsum hoc modo loquentem inducit, "Matrimonia communia esse debent." "Id est talia (ut glossat Lactantius 1. 3. c. 19.)" "ut ad eandem mulierem multi viri tanquam canes confluant, & is utique obtineat qui viribus vicerit. Aut, si sapientes sunt, ut Philosophi, expectent, & vicibus tanquam lupanar obeant." Democriti apud Epiphanium in